

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๓/๒๕๕๕

วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคไทยมหารัฐ

สรุปข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อพรรคไทยมหารัฐ ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ พรรคไทยมหารัฐจึงเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นกว่าเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ ซึ่งปรากฏว่า เมื่อพ้นกำหนดเวลา (ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔) ที่พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๓) พรรคไทยมหารัฐ ไม่แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยมหารัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๔ มีมติให้รับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ๗ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ (๑๓ คน) และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคไทยมหารัฐเพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

นายคณิต บุญสุวรรณ หัวหน้าพรรคไทยมหารัฐ (ผู้ถูกร้อง) ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ดังนี้

๑. คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยมหารัฐ นั้น ถือเป็นการลงโทษพรรคการเมืองที่เกินกว่าเหตุ ขัดต่อหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่เป็นการส่งเสริมสนับสนุนระบบพรรคการเมือง ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๖๓ ทั้งยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ (๑) และ (๒)

๒. พรรคไทยมหารัฐได้รับการจดทะเบียนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ ไม่เคยดำเนินการใดที่เป็นปฏิปักษ์ต่อหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นความผิดของพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ จึงมองไม่เห็นเหตุที่จะนำไปอ้างในการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยมหารัฐได้

๓. กรณีการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๑ อันเป็นความผิดตามที่ผู้ร้องอ้าง นั้น ผู้ถูกร้องในฐานะหัวหน้าพรรคหรือแม้แต่เจ้าหน้าที่พรรคไม่เคยได้รับหนังสือเตือนตามที่ผู้ร้องอ้างผ่านสื่อมวลชนและไม่เคยได้รับแจ้งให้ไปชี้แจงก่อนมีการส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา ในทางกลับกันเมื่อเจ้าหน้าที่พรรคได้ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ของ กกต. ก็ได้รับคำตอบว่า พรรคไทยมหารัฐได้รับการจัดตั้ง (ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓) ยังไม่ถึง ๕๐ วัน นับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน แม้แต่รองผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ (นายสุเทพ พรหมวาส) ก็ยังไม่มี ความชัดเจนในเรื่องนี้ ทั้งยังแนะนำให้พรรค ๑ ยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรค เมื่อพ้นกำหนดเวลาไปแล้ว ทั้งๆ ที่ข้อเท็จจริง รายงานดังกล่าว พรรค ๑ ได้จัดทำไว้เกือบจะเสร็จสมบูรณ์แล้ว ประมาณปลายเดือนมกราคม ๒๕๕๔ และในการประชุมใหญ่สามัญของพรรค เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ ยังได้มีการรับรองรายงานดังกล่าวด้วยเพียงแต่ไม่ได้จัดส่งให้ผู้ร้อง เนื่องจากความเข้าใจดังกล่าวข้างต้น ต่อมาเมื่อได้รับคำแนะนำจากนายสุเทพ พรหมวาส ประกอบกับเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของ กกต. โทรศัพท์แจ้งแก่เจ้าหน้าที่พรรค ขณะอยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ให้ส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรค ต่อ กกต. พรรค ๑ จึงได้จัดทำรายงาน ๑ ให้สมบูรณ์ และส่งให้ กกต. เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔

๔. การที่ผู้ร้องเสนอขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยมหารัฐ นั้น จะมีผลทำให้หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคทุกคนหมดอนาคตที่จะไปจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองอื่น น่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ ซึ่งบัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน ในขณะที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ (๑) เปิดโอกาสให้บุคคลตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปมีสิทธิจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งมาตรา ๖๓ ก็เกือบจะปิดกั้นการลงโทษพรรคการเมืองโดยการสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

๕. นับแต่ได้ยื่นขอจัดแจ้งจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเป็นต้นมา พรรคไทยมหารัฐ ได้ดำเนินกิจการ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายมาตลอด ได้จัดตั้งสาขาพรรคครบสี่ภาคตามระยะเวลาที่กฎหมาย กำหนด ได้จัดส่งงบการเงินและการยื่นแสดงรายการค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามระยะเวลาที่กฎหมาย กำหนด อีกทั้งยังมีโครงการทางการเมืองอีกหลายโครงการที่พรรค ฯ กำลังจะดำเนินการเพื่อสนองแนวทาง ปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญ หากพรรค ฯ ต้องถูกยุบ จะไม่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายใด

๖. ความล่าช้าในการส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรค ไม่อาจโทษว่าเป็นความผิดของพรรค แต่ฝ่ายเดียว เพราะเจ้าหน้าที่ของ กกต. เป็นผู้ให้คำแนะนำและตีความมาตรา ๓๕ ในทำนองว่าพรรค ไทยมหารัฐเพิ่งได้รับการจัดตั้งเรียบร้อยภายหลังจากที่ได้จัดตั้งสาขาพรรคครบสี่ภาค คือประมาณกลางเดือน ธันวาคม ๒๕๔๓ ซึ่งไม่ถึง ๕๐ วัน เมื่อนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน จึงได้รับการยกเว้นไม่ต้องส่งรายงาน ฯ แต่ในที่สุดพรรค ฯ ก็ได้ตัดสินใจส่งรายงาน ฯ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ หากเจ้าหน้าที่ของ กกต. มีความพร้อมและชัดเจนในข้อกฎหมายมากกว่านี้ มีบุคลากรมากพอที่จะสามารถเอาใจใส่ดูแล และติดตามพรรคการเมืองได้มากกว่านี้ เหตุการณ์ที่จะเป็นโทษต่อพรรคการเมืองที่จัดตั้งใหม่คงจะไม่เกิดขึ้น สำหรับจดหมายเตือนที่ กกต. มักอ้างว่ามีการส่งอยู่ตลอด นั้น พรรค ฯ ไม่เคยได้รับแม้แต่ฉบับเดียว

ก่อนหน้านั้น เมื่อนายแสวง บุญมี ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการสนับสนุนของ กกต. พร้อมทั้ง นายพงษ์พันธ์ สายชั่งทอง พนักงาน กกต. ไปตรวจเยี่ยมพรรคไทยมหารัฐและตรวจสอบทะเบียนสมาชิก พรรค เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๔ ก็มีได้กล่าวเตือนหรือเอ่ยถึงเรื่องดังกล่าวแต่ประการใด

๗. เนื่องจากบทลงโทษกรณีกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕ นั้น ก่อนข้างรุนแรงมาก คือ มีทั้งสั่งให้ยุบพรรค ห้ามมิให้หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคไปจัดตั้งพรรคใหม่ หรือเป็นกรรมการ บริหารพรรคอื่น รวมทั้งหัวหน้าพรรคถูกปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทด้วย กกต. จึงควรออกระเบียบและ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ไว้ด้วย เพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติ เพิกเฉย ละเว้น หรือ กลั่นแกล้งพรรคการเมืองเล็กๆ ได้

๘. จากคำให้การของพยานซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่พรรค จำนวน ๓ คน รวมทั้งเอกสารรายงานผล การดำเนินการที่เสนอต่อที่ประชุมใหญ่สามัญ เพื่อพิจารณารับรอง เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ เห็นได้ว่า พรรคไทยมหารัฐมิได้มีนงอนใจในการจะปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และได้ใช้ความพยายามแล้ว ในอันที่จะได้รับทราบความชัดเจนของข้อกฎหมาย จึงถือว่า พรรค ฯ ขาดเจตนาในการกระทำความผิด เนื่องจากไม่มีเหตุจูงใจใด ๆ ที่จะสั่งให้พรรค ฯ ต้องกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕ ได้

๙. ด้วยเหตุที่ความตอนท้ายของมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง ฯ ระบุว่า พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ไม่ต้อง ส่งรายงานการดำเนินกิจการในรอบปีที่ผ่านมา ทำให้เจ้าหน้าที่ของพรรคเข้าใจว่า พรรคไทยมหารัฐ ซึ่งเพิ่ง

จัดตั้งสาขาพรรคครบสี่ภาคตามกฎหมาย เมื่อประมาณกลางเดือนธันวาคม ๒๕๔๓ ได้รับการยกเว้นด้วย ซึ่งตรงกับความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ กกด. บางคนที่ยืนยันกับเจ้าหน้าที่ของพรรคว่า พรรคไทยมหารัฐ ไม่ได้อยู่ในบัญชีรายชื่อพรรคที่ต้องส่งรายงาน ฯ

๑๐. ผู้ถูกร้อง เพิ่งสมัครเป็นสมาชิกพรรคไทยมหารัฐ และได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าพรรค เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ หลังจากนั้นก็ต้องรับภาระหนัก ในการอำนวยความสะดวกเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะพรรคได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งแบบบัญชีรายชื่อ และแบบแบ่งเขต ทั้งใน กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด รวมกันเกือบ ๑๐๐ คน จึงเป็นการถูกละหุและสับสน ประกอบกับ กรรมการบริหารพรรคคนอื่นๆ และเจ้าหน้าที่ของพรรคยังไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ กว่าจะทราบแน่ชัดว่า พรรค ฯ มีหน้าที่ต้องส่งรายงาน ฯ ก็เกินกำหนดเวลาที่จะต้องส่งแล้ว ทั้งๆ ที่ข้อเท็จจริง รายงานดังกล่าวมีอยู่แล้ว แต่ยังไม่ได้นำส่งด้วยความเข้าใจผิดดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

ผู้ถูกร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง เพราะพรรคผู้ถูกร้องไม่มีเจตนากระทำผิดกฎหมายตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ประกอบกับข้อเท็จจริงผู้ถูกร้อง ก็มิได้เพิกเฉยและได้พยายามดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายมาตลอด นอกจากนั้น มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ผู้ร้องใช้อ้างในการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง นอกจากจะไม่สอดคล้อง และรองรับตามมาตราใด ๆ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ยังเป็นการจำกัดและลดทอนเสรีภาพของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ ด้วย จึงไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ มีคำสั่งให้รับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องและรวมไว้ในสำนวน พร้อมทั้งให้ส่งสำเนาคำชี้แจงให้ผู้ร้องทราบด้วย

นายคณิน บุญสุวรรณ หัวหน้าพรรคไทยมหารัฐ ผู้ถูกร้อง ยื่นคำร้อง (ตามเอกสารแจ้งว่าเป็นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม) ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ร้องและผู้ถูกร้องมาสอบสวน รวม ๖ ราย คือ

๑. นายสุเทพ พรหมवास รองผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ
๒. นางสาวกษียร กนกเกียรติธนา เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ
๓. นางชนพร ปราวิน เจ้าหน้าที่บัญชีและการเงิน ซึ่งเคยเป็นลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง
๔. นายสากล ศรีเดชสุขแสง เลขาธิการพรรคไทยมหารัฐ
๕. นางสาวสุพร วงศ์คุ้มสิน เภรณัฐิกพรรคไทยมหารัฐ
๖. นายวทัญญู ชัยจำนงค์ เจ้าหน้าที่พรรคไทยมหารัฐ

LIRT

ศาลรัฐธรรมนูญ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีคำสั่งให้รับคำร้อง (คำชี้แจง
แก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม) ของผู้ถูกร้องรวมไว้ในสำนวน

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ยื่นคำร้องลงวันที่
วันเดียวกัน ชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่เคยได้รับหนังสือแจ้งเตือนหรือให้ชี้แจงก่อนมีปัญหาการตีความ
มาตรา ๓๕ ว่า พรรคไทยมหารัฐได้รับจัดตั้ง (ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓) ยังไม่ถึง ๕๐ วัน นับถึง
วันสิ้นปี แม้แต่นายสุเทพ พรหมวาส รองผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมือง ฯ ก็ยังไม่มีความชัดเจน
ในเรื่องนี้ นายแสวง บุญมี ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการสนับสนุน ไปตรวจสอบทะเบียนสมาชิกแล้ว
ก็มีได้เดือนหรือเอ่ยถึง และนางสาวนภสร กนกเกียรติชนา พนักงานแจ้งว่าพรรคไทยมหารัฐไม่มีชื่อในบัญชี
ที่ต้องรายงานนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ปฏิบัติงาน เพื่อให้พรรคการเมืองดำเนินการ
ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เป็นขั้นตอนโดยสรุป
ดังนี้

๑. ในชั้นจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรค
ไทยมหารัฐไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ แล้ว ได้แจ้งให้พรรค
ไทยมหารัฐทราบ และจัดส่งคู่มือการปฏิบัติงานของพรรคการเมือง เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน ในคู่มือ
ดังกล่าวมีวิธีการในการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง พร้อมทั้งบทกำหนดโทษไว้
อย่างชัดเจน

๒. ในการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินการของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม
กฎหมาย ได้คำนึงถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติของกฎหมายว่ามีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง
ต่อการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง เนื่องจากมีบทกำหนดโทษทางอาญารวมถึงการยุบพรรคด้วย
จึงได้จัดให้มีโครงการต่าง ๆ เพื่อให้คำแนะนำและพัฒนาบุคลากรของพรรคการเมืองเป็นประจำทุกปี
โดยจัดสัมมนา ฝึกอบรม และพบปะบุคคลของพรรคการเมืองอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการให้คำแนะนำแก่
เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองต่าง ๆ ทางโทรศัพท์ และผู้ไปติดต่อที่สำนักงานหรือทางโทรศัพท์อยู่เป็นประจำ

๓. ในคราวประชุมผู้อำนวยการพรรคการเมือง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔
ที่อาคารชินวัตร ๓ ซึ่งมีพรรคไทยรักไทยเป็นเจ้าภาพ ได้มีการแจ้งเตือนให้ที่ประชุมทราบว่า พรรคการเมือง
ที่จัดตั้งขึ้นไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน นับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน หัวหน้าพรรคการเมืองจะต้องรายงานการดำเนิน
กิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียน
กำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ

LIRT

ตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่มีข้อสังเกตว่า ในคราวประชุมผู้อำนวยการพรรคการเมืองครั้งดังกล่าว รวมทั้งครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๓ พรรคไทยมหารัฐไม่ส่งผู้แทนพรรคเข้าประชุมแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่ได้รับหนังสือเชิญประชุมแล้ว

๔. กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา ๓๕ ได้บัญญัติไว้ชัดเจนให้ยกเว้นสำหรับพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ตามข้อเท็จจริง พรรคไทยมหารัฐได้รับจดแจ้งการจัดตั้งในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ดังนั้น จะอ้างตามความเข้าใจของเจ้าหน้าที่พรรค ซึ่งตีความว่า ได้รับจัดตั้งในวันที่มีสาขาครบสี่ภาค ตามมาตรา ๒๕ คือวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ ขัดแย้งกับกฎหมาย เพราะเป็นคนละกรณีและคนละขั้นตอนกัน โดยกรณีตามมาตรา ๒๕ เป็นกำหนดระยะเวลาให้พรรคการเมืองดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกและสาขาพรรคภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันรับจดแจ้งการจัดตั้งซึ่งหากไม่ดำเนินการ ก็เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้อีกเหตุหนึ่ง

ในระหว่างการสัมมนาผู้บริหารพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งพินกำหนดเวลาของการรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองแล้ว มีเจ้าหน้าที่ของพรรคไทยมหารัฐได้สอบถาม นายสุเทพ พรหมवास ในเรื่องดังกล่าว นายสุเทพ ฯ จึงได้ชี้แจงให้เจ้าหน้าที่พรรคเข้าใจ ทำให้พรรคไทยมหารัฐส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน ซึ่งจากการตรวจสอบเอกสารรายงานการดำเนินกิจการของพรรคไทยมหารัฐ ฉบับลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๔ มีข้อสังเกตว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับเอกสารดังกล่าวในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ หลังจากวันจัดทำรายงานถึง ๑ เดือนเศษ

๕. กรณีที่อ้างว่า ได้ติดต่อกับ นางสาวนภสร กนกเกียรติธนา พนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่า พรรคไทยมหารัฐไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีที่ต้องส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามมาตรา ๓๕ นั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ฯ แจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน พรรคการเมืองจะปฏิเสธว่าไม่รู้ เพื่อปิดความรับผิดชอบไม่ได้

๖. กรณีที่อ้างว่า นายแสวง บุญมี ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการสนับสนุนและพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งออกไปตรวจทะเบียนพรรคการเมือง แล้วไม่ได้แนะนำในเรื่องนี้ นั้น เป็นการติดตามการจัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง และการรับสมัครสมาชิกพรรค ตามมาตรา ๓๔

เป็นคณะกรรมการกับการรายงานการดำเนินกิจการ ตามมาตรา ๓๕ และเจ้าหน้าที่ของพรรคก็ไม่ได้ปรึกษาหารือหรือสอบถามปัญหาเกี่ยวกับกรณีตามมาตรา ๓๕

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญรับข้อความในคำร้อง และเอกสารประกอบรวมไว้ในสำนวนเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ มีคำสั่งให้รับคำชี้แจงเพิ่มเติมของผู้ร้อง รวมไว้ในสำนวน

นายคณิน บุญสุวรรณ (ซึ่งลาออกจากสมาชิกพรรคไทยมหารัฐแล้ว และทำให้พ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคไทยมหารัฐด้วย ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕) มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๕ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ความสรุปว่า นายคณิน ฯ ได้ทำหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๕ ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กระทำการอันเป็นการละเมิด “เสรีภาพ” ของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาพิจารณาเพื่อส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าข้อความในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) มาตรา ๖๕ วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๖๕ และมาตรา ๘๐ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๖๓ รวมทั้งไม่สอดคล้องกับแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๒๘ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญด้วย

ในการนี้ นายคณิน ฯ ได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญรอการวินิจฉัยกรณีนายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้มีการสั่งยุบพรรคไทยมหารัฐไว้ก่อน จนกว่าผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะได้พิจารณาและส่งความเห็นมายังศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้แจ้งเรื่องดังกล่าวต่อที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อทราบ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณาและรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง รวมทั้งฟังคำเบิกความของพยานตามที่ผู้ถูกร้องอ้าง ในวันที่ ๑๒ และวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยด้วย

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖ “ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง ควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๓๕ “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปพร้อมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

ประเด็นการวินิจฉัย

สมควรยุบพรรคไทยมหารัฐ ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้องหรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

พรรคไทยมหารัฐ ได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ จึงเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน ต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ

LIRT

ในข้อเท็จจริงเมื่อพ้นกำหนดเวลา คือภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ พรรคไทยมหารัฐ ไม่แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ กลับแจ้งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ซึ่งล่วงเลยเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องนี้ไว้ดำเนินการ ได้แจ้งผู้ร้องและผู้ถูกร้องทราบเพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา นายคณิน บุญสุวรรณ หัวหน้าพรรคไทยมหารัฐ (ผู้ถูกร้อง) ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา รวม ๑๐ ประเด็น พร้อมกับร้องขอให้เชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบสวนอีก ๖ คน ต่อมา นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ชี้แจงเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องแก้ข้อกล่าวหา ผู้ทำการวินิจฉัยเห็นว่า แม้คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องจะมีน้ำหนักน่าเชื่อถือก็ตาม แต่เชื่อว่า ผู้ถูกร้องได้ฝ่าฝืนมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคไทยมหารัฐตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

จึงวินิจฉัย โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ สั่งให้ยุบพรรคไทยมหารัฐ

นายผัน จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ